

DAGENS FRÅGOR

Två triumfer för Väst. Svensk Tidskrift hade i sitt förra häfte anledning att peka på de svårigheter och dröjsmål, som på senare tid mött västmakternas försök att resa ett effektivt hinder mot fortsatt kommunistisk aggression. Dessa svårigheter ha sedan dess ingalunda undanröjts. Förenta nationernas överläggningar om den stundande fredskonferensen för Korea visade tvärtom inför öppen ridå oenigheten mellan Amerika och dess främsta europeiska bundsförvanter, även om den till sist formellt kunde skylas tack vare att Indien tog tillbaka den kandidatur till en plats vid konferensbordet, som England stödde men Förenta staterna på mycket goda grunder bestämt motsatte sig. Även om utgången till sist blev den av Washington önskade, kvarlämnade episoden ett intryck av mindre smidig och förutseende diplomati på amerikansk sida. En sakligt så stark ståndpunkt borde ha kunnat utvecklas elegantare och med större framgång än vad nu skedde genom f. d. senator Lodge. Framför allt borde saken kunna ha ordnats, innan ridån gick upp.

Om västblockets svårigheter sålunda ingalunda upphört, är det så mycket större skäl att påpeka de två mycket stora framgångar det vunnit under den senaste tiden, den ena i Persien, den andra i världspolitikens främsta brännpunkt, Tyskland.

Den dramatiska omkastningen i Persien inträdde vid en tidpunkt, då Mossadeghs regim allt tydligare slagit in på en bana, som i London och Washington befarades skola sluta med en uppslutning på den ryska sidan. Finansläget hade blivit allt desperatere som en följd av Mossadeghs vanvettiga nationalism; förbindelserna med västmakterna artade sig allt sämre, medan de med Moskva syntes tilltaga i hjärtlighet; det kommunistiska Tudehpartiet intog, ehuru formellt förbjudet, en alltmera betydande plats på det olyckliga landets politiska scen; Mossadeghs regim utvecklade sig till en alltmera ohöljd diktatur, där shahen och oppositionen inom parlamentet skötes fullständigt åt sidan, medan regimens beroende av Tudeh blev allt tydligare.

Slutet kom med dramatisk plötslighet och efter de mest växlande faser. En folkomröstning i sedvanliga groteska former gav Mossadegh möjlighet att utanför författningen upplösa parlamentet utan shahens samtycke. Shahens desperata försök att i kraft av monarkens lagliga befogenheter avskeda honom misslyckades inför Mossadeghs öppna trots, och shahen måste hals över huvud fly ur landet. Segrare över både shah och parlament tycktes Mossadegh äntligen ha gjort sin diktatur total och ostörd kunna införa republiken.

Det var på denna punkt slutet plötsligt inträdde tack vare en rojalistisk militärkupp, stödd på i varje fall betydande delar av den nyss

tyranniserade allmänna opinionen. Som genom ett trollslag var allt förbytt: shahen återvände i triumf från sin kortvariga exil, och Mossadegh bidar i fängelse sina gärningars lön.

Den nya regimen ställning är trots denna fullständiga seger givetvis ganska labil. Den fallne diktatorn saknar förvisso fortfarande inte fanatiska anhängare, regeringens maktmedel äro ej alltför förkrossande, och Tudehs slutliga reaktion liksom dess ryska beskyddares attityd i händelse av en avgörande kraftmätning är ännu okänd. För ögonblicket äro emellertid shahen och general Zahedi i sadeln. Och deras seger liksom deras på längre sikt vanskliga situation ge dem möjlighet att utsätta västmakterna och då särskilt Amerika för en press, som redan avkastat påtagliga resultat i form av hjärtliga lyckönskningsbrev från Eisenhower till shahen och löften om finansiell hjälp. Det gäller för Washington att till varje pris upprätthålla den gynnsamma situation, vilken plötsligt inträtt på ett frontavsnitt, som nyss föreföll nästan desperat. Zahedi har möjlighet att spänna bågen ganska högt.

Det inträffade är egentligen en triumf för den engelska uppfattningen, att om man isolerade Mossadegh, moderatere element skulle omsider återkomma till makten. I Washington hade man däremot fruktat, att Mossadegh var det sista kortet före Tudeh och därför borde behandlas varsamt. Frågan är emellertid, om denna upprättelse för den engelska bedömningen egentligen kommer att lända till så mycken praktisk-ekonomisk glädje för London och Anglo-Iranian Oil Company. Nationalismen i Persien är så stark, att Zahedi lika litet som Naguib i Egypten kan våga vika långt tillbaka ifrån de en gång framställda kraven gentemot den förmenta brittiska imperialismen. Och som redan antytts, är han därvid i en utomordentligt gynnsam situation, när det gäller att pressa fram amerikanskt understöd. För västmakterna ter sig problemet så, att det gäller att stödja Zahedi så mycket, att han kan hålla sig kvar vid makten, men inte så mycket, att han blir alltför självständig och poekande. Omständigheterna göra emellertid en sådan ömtålig dosering mycket svårskött.

Långt viktigare äro ändå de tyska valen. En framgång för Adenauer var allmänt väntad. Få torde likväl ha räknat med att hans seger skulle bli så omfattande och övertygande som den blev, allra minst efter hans motsvarighet de Gasperis oförtjänta motgångar i Italien och efter Dulles' klumpiga understödsmanöver, som allmänt troddes skola få snarast motsatt effekt till vad som avsetts.

Som valet nu utföll, försvunno ytterlighetspartierna helt från Bonn-parlamentet, medan socialdemokraterna ledo en svår motgång, som torde ha skakat deras prestige för lång tid framåt, och kanslerns små bundsförvanter (de fria demokraterna och det konservativa »tyska partiet») fingo sin ställning i förhållande till den mäktige koalitionsbrodern starkt reducerad. Valet fick karaktär av en överväldigande personlig seger för kanslern, vars ställning åtminstone under de närmaste månaderna måste bli oerhört stark, såväl inåt som utåt.

Valutgången är mycket glädjande, och detta av flera skäl. Att ytterlighetspartierna uttraderats och att socialdemokraternas stundom far-

liga uppgörelsetendenser vis-à-vis Ryssland i syfte att slå partipolitiskt mynt av den tyska enhetsfrågan liksom deras enkla demagogi mot regeringspolitiken gävo en så klen utdelning hos väljarna, är goda mogenhetsbevis för det tyska folket, precis som förmågan att uppskatta en på en gång så fast och så smidig statskonst som Adenauers. På det storpolitiska fältet undanröjdes ett farligt hot mot den europeiska solidaritetspolitiken. Det är nu blott att hoppas, att Frankrike nödgas överge sin negativa attityd till Europaarmén. Framgången för den amerikanska Europapolitiken ger Eisenhower välbehövligt andrum mot de halvisolacionistiska attackerna från diehard-flygeln inom hans eget parti. Och det tyska valet understryker ännu starkare än det engelska, att tiden nu är en annan än omedelbart efter kriget. Socialdemokratin är trängd på defensiven och framstår ej alls längre såsom det parti, som ofrånkomligen bär framtiden i sitt sköte. Det är för närvarande de moderatkonserverna och moderatliberala riktningarna, partierna med respekt för rätten, för individen, för den enskilda egendomen och det privata initiativet, som ha vind i seglen ute i den stora världen. Det tillkommer dem nu att visa, att de verkligen motsvara väljarnas förtroende. Konrad Adenauer har på ett glänsande sätt visat dem vägen under fyra vanskliga år.

Det stora bekymret. Den höga kostnadsnivån för vårt näringsliv utgör det stora bekymret för dagen. Redan i årets statsverksproposition berördes dessa svårigheter. I Nationalbudgeten för år 1953 hette det sålunda: »En allvarlig faktor för hela landets industri är den under de senaste åren uppdrivna kostnadsnivån, som innebär en försvagad ställning i handelsförbindelserna med utlandet.»

Frågan återkom vid skilda tillfällen under riksdagens vårsession. Från regeringshåll gjordes inga bestridanden av spørsmålets allvarliga karaktär. Å andra sidan är det påfallande vilket ljumt intresse, den socialdemokratiska pressen ute i landet ofta visar detta ökande hot mot vår levnadsstandard. Visserligen passar faktum tämligen illa in i den allmänna agitationsbilden, men man tycker icke desto mindre det skulle vara angeläget att konfrontera icke minst arbetarevärlden med problemet.

Internationella banken i Basel lämnar i sin senaste berättelse några belysande siffror i fråga om kostnadsutvecklingen. Sålunda uppgick den genomsnittliga höjningen av timlönen i juni 1950—december 1952 i Sverige till ca 45 procent, en uppgång som i Europa endast överträffas av Frankrikes 54 procent (mot t. ex. 6 proc. i Schweiz, ca 15 proc. i Holland och Belgien, 22 proc. i England och 28 proc. i Tyskland).

Dessa siffror kunna lämpligen kompletteras med några uppgifter lämnade av konjunkturinstitutet. Sedan 1948 har Sverige enligt institutets beräkningar ökat sina kostnader per producerad enhet med 39 proc., medan motsvarande siffra för England är 12 proc. och Tyskland 7 proc. Eftersom många ledande handelsländer nu i hög grad inrikta sig på kostnadsbegränsning och exportforcering, måste det för oss som utrikeshandelsbetonat land vara ett förstarangsintresse att så långt möj-

Dagens frågor

ligt anpassa oss efter den internationella konkurrensens krav. Detta kan från svensk sida genomföras antingen genom direkta kostnads-sänkningar eller genom en höjning av produktiviteten.

Att frågan tränger sig alltmera i förgrunden framgår bland annat därav att statsminister Erlander ansåg sig böra taga upp den i sitt tal vid Svenska metallindustriarbetareförbundets kongress i Stockholm nyligen. Metallarbetarna utgöra vårt lands största fackliga sammanslutning. Då som bekant den hårdnande utlandskonkurrensen, företrädesvis från Tyskland, träffar icke minst järnverk och verkstadsindustrier, vilka tillsammans svara för ungefär en tredjedel av vår export, hade de närvarande all anledning att lyssna till statsministerns förkunnelse.

Vad var det då herr Erlander påpekade i sin i och för sig ganska brett lagda exposé över en rad industriers export- och konjunkturläge? Han underströk, att den höga produktionskostnadsnivån kräver skärpt uppmärksamhet och att rationaliseringen måste fortsätta. Ett bibehållande av vår förmåga att konkurrera på världsmarknaden är en grundläggande förutsättning för full sysselsättning även inom andra områden, påpekade han vidare. Lika naturligt som det är för en anställd att få största möjliga utbyte av sin arbetskraft i form av högre lön, vilket i sin tur är ägnat att tvinga den tekniska organisatoriska utvecklingen framåt, lika naturligt är att en ansvarig fackföreningsrörelse finner det angeläget att »beakta var gränsen för det möjliga går», sade statsministern.

Den varnande formuleringen, förmodligen vald med hänsyn till höstens avtalsrörelser, var på sin plats. Samtidigt som ett erkännande härför liksom för de realistiska tonfallen i övrigt rättvisligen må ges, kan man dock icke underlåta att fästa sig vid det förhållandet att statsministern ur sin framställning hade uteslutit ett par moment av väsentlig betydelse.

För det första förbigick herr Erlander helt anledningarna till det nuvarande kostnadsläget. En ökad produktion ger ju alltid bättre löner. Och därom är intet att säga. Detta är emellertid bara en sida av saken. Den andra är inflationspolitikens roll och ansvar. Hur stor del i stegringen av kostnadsnivån har sin grund i produktionsökningen och hur stor del utgöres av »inflationspengar», i huvudsak utgörande frukten av en felaktig ekonomisk politik? På dessa viktiga frågor fick man intet svar.

Det andra spørsmålet gäller rationaliseringen. »Det är angeläget, att den rationalisering, som pågår inom industrien, icke stannar av», framhöll statsministern. Gott och väl! Men vad har regeringen gjort för att underlätta denna såsom i så hög grad nödvändig ansedda rationalisering? Har inte industrien att bära en generell skattebörda på 50 procent? Har man inte vidtagit inskränkningar i den fria rätten till avskrivningar? Har man inte ålagt industrien att betala en extra skatt på 12 proc. på de investeringar, som gjorts, främst i rationaliserings-syfte?

Visserligen är det sant, att investeringsavgiften avskaffas vid årsskiftet. Tillfredsställelsen däröver förminskas dock avsevärt genom

beskedet om de avgöranden i fråga om investeringsverksamhetens utformning under den närmaste framtiden, som numera träffats. Den sålunda fastlagda politiken skall ju föras i tecknet av en betydande ansvällning av det allmännas investeringar, köpt till priset av en motsvarande krympning av den enskilda sektorn. Men förhåller det sig dock icke så, att det är investeringarna inom näringslivet, som utgöra den omistliga grundvalen för det ekonomiska framåtskridandet över huvud taget? Och bli de inte på så sätt, i varje fall på längre sikt, ytterst bestämmande för det utrymme, som står till buds för investeringar jämväl inom den allmänna sektorn?

Det är emellertid inte bara — och kanske inte ens i första rummet — storindustrien, som har anledning till oro. Även småföretagsamheten har sina bekymmer. Vid Sveriges hantverks och småindustris kongress för kort tid sedan erinrade dess ordförande, glasmästare Gerhard Nilsson i Gävle, om de olika former av kreditrestriktioner och s. k. frivilliga överenskommelser, som statsmakterna på senaste tid ansett sig böra genomföra i syfte att förbättra balansen på kreditmarknaden. »Strypningen av den ordinarie kreditgivningen kan bli ett livsfarligt hot mot den enskilda mindre företagsamheten», sade herr Nilsson icke utan fog.

Statsministerns tal inför metallarbetarkongressen hade sina goda sidor. Tyvärr blev den bild, han tecknade av det aktuella ekonomiska läget, ofullständig därigenom att betydelsefulla moment för problemets allsidiga belysning helt utelämnats. Vågar man förutsätta taktiska överväganden såsom grunden till denna ojämna fördelning av informationsmaterial?

Det psykologiska försvaret. Det enhälliga betänkande, som under landshövding Mossbergs ledning framlagts av Kommittén för utredning om det psykologiska försvaret, är ett ur synpunkten av vår försvarsberedskap mycket glädjande aktstycke. Lugnt och sakligt skildras de hittills kända formerna för psykologisk krigföring, sådana de kommit till uttryck under de bägge världskrigen och det alltjämt pågående kalla kriget. Därefter utredas de olika delarna av problemkomplexet: motståndsandans värnande, nyhetstjänsten och pressen under krig, den nödiga återhållsamheten vid publicering i krig, den för inlandet respektive utlandet avsedda upplysningsverksamheten, rundradions, filmens, teaterns och bokförsörjningens särskilda krigsproblem samt insamlingen och bearbetningen av psykologiskt material.

Mot denna bakgrund skisseras så den krigsorganisation, som prövats nödig på det psykologiska försvarets område: en statens upplysningscentral, sorterande direkt under Kungl. Maj:t (inrikesdepartementet) och med ett konsultativt statsråd såsom högste målsman. Den omedelbara ledningen av centralen bör emellertid utövas av en person utanför regeringskretsen. Vid dennes sida ställas såsom rådgivande och informerande instanser ett informationsråd och ett pressråd. Särskilda anordningar vidtagas för centralens samarbete med övriga

myndigheter och deras press- och informationsorgan liksom med vissa halvstatliga och privata organ. Vid sidan av denna centrala organisation skapas även lokala organ, knutna till länsstyrelserna.

Omedelbart viktigare är emellertid det organ, beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, som föreslås tillskapat redan under fredstid och vars tillkomst i själva verket är den oundgängliga förutsättningen för att krigsorganisationen skall kunna tänkas fungera tillfredsställande från början. Kommittén uppräknar de betydelsefulla uppgifter, som komma att vila på detta fredsorgan: planläggning av den psykologiska försvarsverksamheten under krig, följande av utvecklingen på den psykologiska krigföringens område liksom av utvecklingen av den svenska opinionen, av den främmande propagandan i Sverige och av den svenska upplysningsverksamheten, uppgörande och förtöpande överarbetande av organisations- och mobiliseringsplaner för det psykologiska försvaret, utväljande, utbildande och krigsplacerande av den erforderliga personalen, ansvaret för att det psykologiska försvarets lokal-, utrustnings- och förbindelsebehov vid krig bli i tid och i tillräcklig utsträckning tillgodosedda samt samarbete med de existerande publicitetsorganen och deras sammanslutningar.

Det är, som nyss antydde, alldeles klart, att det är på denna tilltänkta permanenta organisation som det ytterst kommer att bero, om vårt psykologiska försvar skall kunna fungera tillfredsställande under den fruktansvärda påfrestning, som ett krigsutbrott och de första krigsveckorna skulle innebära. Det är därför livligt att hoppas, att statsmakterna utan dröjsmål gå att förverkliga det nu framlagda programmet. Man kan i själva verket hysa något tvivel, om ej den föreslagna beredskapsnämnden är tillskuren i allra blygsammaste laget. Äro en ordförande (med annan ordinarie verksamhet), en kanslichef, två högre tjänstemän, två assistenter, en kansliskrivare, ett kanslibitråde och två kontorsbiträden verkligen en tillräcklig personal för de avsedda, här uppräknade uppgifterna? Och äro de förutsatta lönerna (kanslichefen skulle få professorslön, de båda högre tjänstemännen sättas i lönegrad 33, assistenterna i lönegrad 27) verkligen tillräckliga för att locka kapaciteter på det område, varom här är fråga, och där väl åtminstone i viss utsträckning konkurrens om arbetskraften med det enskilda näringslivet och med diverse organisationer måste förutses? Strävandet att undvika nya månghövdade ämbetsverk av det slag, varav vi på senare år redan sett blott alltför många, är i och för sig alltigenom lofvärt. Men frågan är, om vi ha råd att vara så sparsamma just på denna punkt och i nu rådande världsläge.

En annan betydelsefull fråga är, om de tekniska nyanskaffningar, installationer, lagerutvidgningar o. d. av diverse slag, som förutsättas i betänkandet, verkligen komma att förverkligas i tillräcklig omfattning och med nödvändig snabbhet. Det är här i allmänhet fråga om uppgifter, som tillkomma enskilda företag och enskilda eller halvstatliga organisationer. Statsanslag äro därför ej beräknade i betänkandet. Man förutsätter, att det blir en uppgift i högsta prioritetklass för statsmakterna och då främst för den planerade beredskaps-

nämnden att tillse, att dessa nödvändiga åtgärder verkligen genomförs utan något som helst onödigt dröjsmål.

Ett särskilt tilltalande drag i betänkandet är dess förståelse för den obundna nyhetsförmedlingens och den fria debattens värde även i de allvarligaste lägen liksom för nödvändigheten, att den offentliga upplysningsverksamheten blir i sakligt hänseende absolut vederhäftig. Alltför ofta ha krigförande länder fumlat på dessa punkter, med i längden ödesdigra konsekvenser för opinionsläget utveckling. De av kommittén ofta åberopade amerikanska och särskilt engelska erfarenheterna från det senaste kriget om värdet av fullt förtroende mellan statsmakter, press och allmänhet äro av allra största vikt och intresse. Om den anda, som talar ur det Mossbergska betänkandet, blir vägledande i fortsättningen, har man rätt att hoppas det bästa för den nya betydelsefulla försvarsgrenen.

Finlands »gynnsamma» östhandel. Det är ett allom bekant faktum, att Ryssland

under de senaste åren utvecklats till Finlands största handelspartner. Under det första halvåret 1953 steg importen från Ryssland till något över 13 miljarder mark, medan den för Englands del stannade vid 8 miljarder. Från Västtyskland importerades varor för 5,6 miljarder mark, från Frankrike för 4,3 miljarder och från Holland för 4 miljarder mark. USA stannade på sjätte plats med 3,3 miljarder. Även på exportsidan dominerade Ryssland, som under de sex första månaderna innevarande år köpte finländska varor för 14,4 miljarder mark. Den näst största köparen var England med 12,2 miljarder, sedan följde USA med 5 miljarder och Västtyskland med 3,6 miljarder mark. Observeras bör dock att Polen importerade för 2,8 miljarder mark, Tjeckoslovakien för 2 miljarder och Östtyskland för något mindre än en miljard. Fogas dessa siffror, gällande Rysslands folkdemokratiska satellitstater till själva Sovjetunionens, blir det onekligen avsevärda belopp. Man bör likväl hålla i minnet, att Finlands import under de här nämnda månaderna utgjorde sammanlagt 61 miljarder mark (år 1952 uppgick importen under samma tid till 102 miljarder mark). Exportens totalsumma steg under det första halvåret 1953 till 55 miljarder mark (år 1952 var totalsumman under motsvarande tid 76 miljarder).

Även om man ännu inte kan tala om någon östdominans i Finlands utrikeshandel, så har en påtaglig förskjutning ägt rum till förmån för östblocket med en relativ tillbakagång för handeln med den västliga världen. Företeelsen har ideligen påpekats i den kommunistiska pressen, som oupphörligen inskräper betydelsen av att Finland skall frigöra sig från den av kriser hotade folkhushållningen i de kapitalistiska staterna och helt inrikta sig på att handla med den »krisfria» marknad, som Ryssland och folkdemokratierna erbjuda.

Gemensamt för Finlands handel med Ryssland, England, USA och en del andra stater är, att landet kan annotera ett exportöverskott. Utförseln till Ryssland översteg under det första halvåret 1953 im-

porten med inemot en miljard mark, avsevärt mindre än exportöverskottet till England, som närmade sig 4 miljarder. Handeln med USA uppvisade ett exportöverskott på 1,8 miljarder mark.

Mellan det exportöverskott, som Finlands handel på Ryssland inbringat, och de överskott som antecknats för exempelvis de anglosachsiska länderna, råder en avsevärd skillnad. De tillgodohavanden, som Finland på detta sätt fått i Ryssland, kunna inte begagnas fritt i handelsumgänget med övriga stater. Finland har inte samma användning för sina rubeltillgångar som för de summor i pund och dollar, vilka utrikeshandeln ger. Gäller det att köpa kol i England, är ett aldrig så stort rubelkonto värdelöst. Men har man pund, får man en utmärkt användning för dessa vid köp av spannmål i Ryssland. Rubeln kan helt enkelt inte spela någon annan roll än i handelsumgänget med Ryssland och folkdemokratierna. Får Finland en fordran i rubel, så är den enda utvägen att köpa mera varor österifrån.

Frågan vad Finland skall köpa i Ryssland har under många år varit livligt diskuterad. Inom ett läger har man sin mening fullt klar: folkdemokraterna, dvs. kommunisterna ha hela tiden hävdad, att Finland i största tänkbara utsträckning bör upphöra med att både köpa och sälja i väster och i stället inrikta sig systematiskt och totalt på den östliga marknaden. Idealet är att köpa allt i Ryssland, även sådana varor, som den finländska publiken underkänner på grund av dessa varors egenskaper och priser.

Den livliga exporten till Ryssland är en av skadeståndspolitikens avkomlingar. Man såg sig tvungen att bygga upp en metallindustri av sådana dimensioner, att den i fortsättningen inte kan få sina produkter placerade i hemlandet. En export av dessa varor västerut i någon större omfattning är föga tänkbar under överskådlig tid. Ryssland och folkdemokratierna ha blivit den oundgängliga avsättningsmarknaden; Finland tillämpar ett system, som ger metallindustrin vissa garantier för exportens vidmakthållande. Men Finland exporterar också annat än metallvaror till Ryssland och följderna har blivit, såsom ovan sagts, ett exportöverskott, som kan förvandlas till ett politiskt betonat problem.

Vad Finland mest köpt i Ryssland har varit spannmål och olja. Men redan i mitten av juni kunde sakkunniga slå fast, att Finland erhållit mera spannmål än vad avsikten egentligen varit. Tidigare hade man köpt spannmål i Nordamerika, i Argentina och i någon mån i Turkiet. Numera kommer det ingen spannmål västerifrån till Finland. Anmärkningsvärd var också den brådska, som Ryssland lade i dagen beträffande leveranserna. Redan innan det första halvåret var till ända, hade tre fjärdedelar av den kontraherade rågen sänts till Finland och inemot två tredjedelar av det avtalade vetet. Man fäste sig också vid att priserna voro avsevärt högre än de på världsmarknaden rådande; skillnaden torde ha uppgått till omkring 20 procent. Någon möjlighet att exportera den dyra ryska spannmålen fanns icke. Samtidigt med att man konstaterade den ryska spannmålens väldiga kvantiteter blev det klart, att Finland självt skulle få en mer än vanligt god skörd. Detta förde med sig lagringsproblem, som gjorde

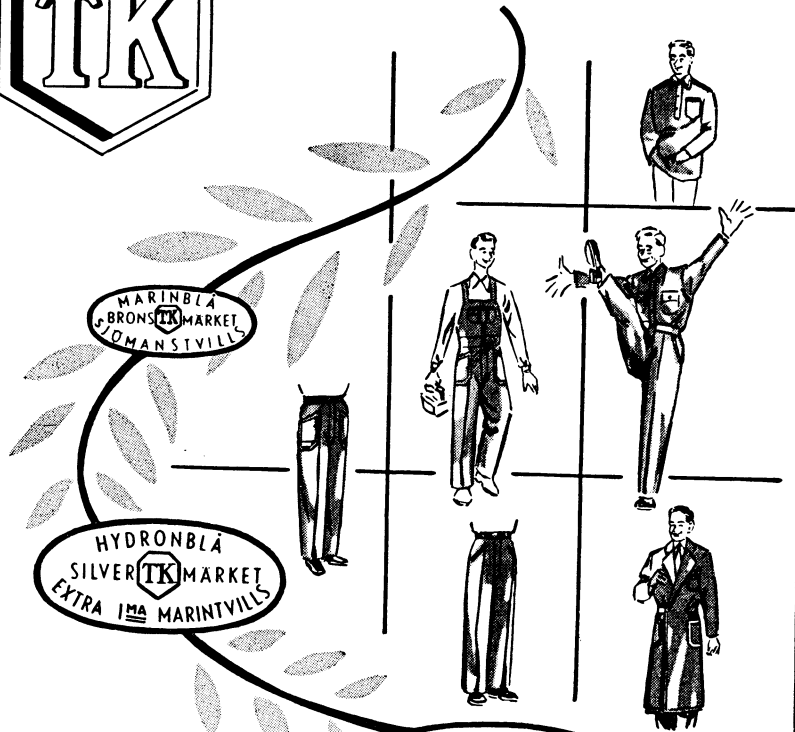
att vederbörande myndigheter ställdes inför den alldeles nya uppgiften, huru överflödiga spannmålslager skola förvaras och skötas.

Under tiden rullade den kommunistiska propagandaoffensiven vidare under parollen, att krisen i Finland enbart beror på de borgerliga och de socialdemokratiska politikernas envetna motstånd mot en utvidgning av den förmånliga handeln med Ryssland. Denna motsträvighet säges vara klart politiskt motiverad med rötter i den dollarimperialistiska världen.

Såsom denna propaganda utformats är den ju rena meningslösheten, men detta hindrar icke att man bland borgerliga bedömare något kritiskt betraktar perspektivet, att göra Finlands export och import mera beroende av de kommunistdominerade länderna i öster. Har Finland ekonomiskt bundit sitt öde vid dessa länder, så kan handelsavtalen bli det politiska påtryckningsmedel, som skadeståndsleveranserna inte utvecklades till. Det kan komma en dag, då Ryssland och dess satelliter förklara det omöjligt att ingå nya avtal med mindre än att Finland politiskt uppträder på det ena eller det andra sättet. Det behöver inte bli några ultimativa krav. Handeln kan också stagnera till följd av exempelvis »transporthinder» eller liknande svårigheter. Under tiden har Finland förlorat handelspolitisk mark i väster, som kan bli mycket svår att ånyo erövra. Den gynnsamma östhandeln är sålunda en sak med flere sidor än en.

"den gamla goda tiden.."

... har

kommit tillbaka

med guld- silver- och brons-

kvaliteterna i

arbetskläder

från

AB TEXTILKOMPANIET BOLLEBYGD